

Θεολογική Ερμηνεία της Βυζαντινής Εικόνας της Αναστάσεως του Κυρίου

Βασισμένο στο βιβλίο «Ο Μυστικός Κόσμος των
Βυζαντινών Εικόνων» Χρήστου Γ. Γκότση
Εκδ. Αποστολική Διακονία

Η Εικόνα της Αναστάσεως

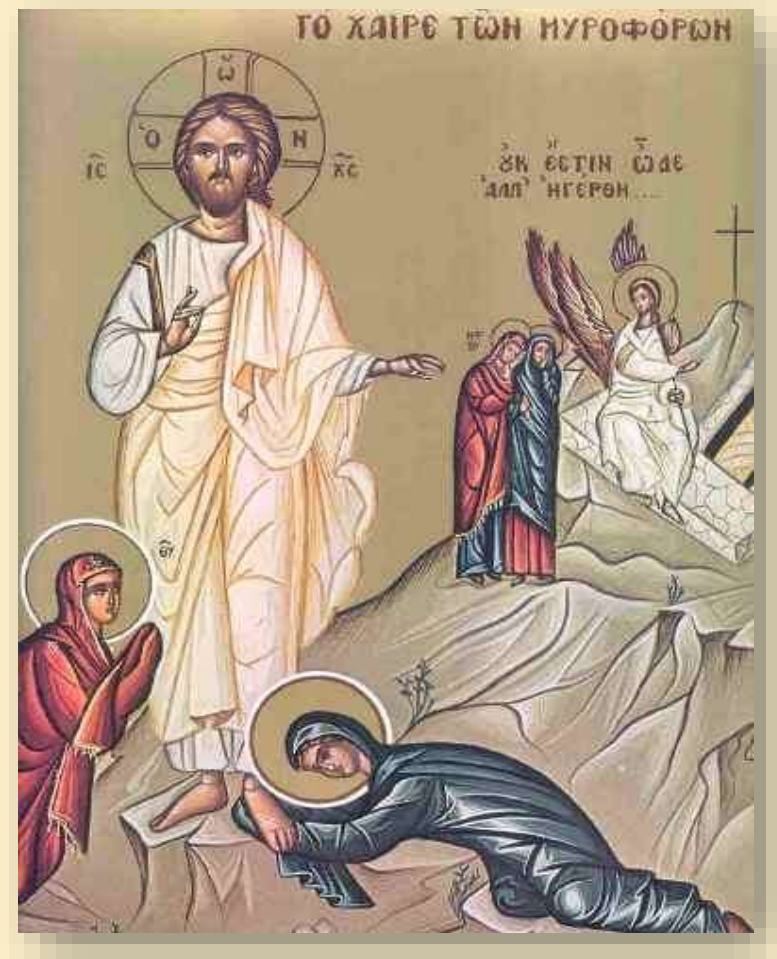

το «Μη μου άπτου»

- Η εικόνα της Αναστάσεως στην ορθόδοξη Εκκλησία έχει δύο τύπους:
- Α) Η κάθοδος του Χριστού στον Άδη.
- Β) Το κενό Μνημείο άλλοτε με τον Πέτρο και τον Ιωάννη και άλλοτε με τον άγγελο.
- Αργότερα η εικόνα της Αναστάσεως του δεύτερου τύπου πλουτίστηκε με τις σκηνές της εμφάνισης του Χριστού στη Μαρία Μαγδαληνή (το «Μη μου άπτου») και στις δύο Μαρίες (το «Χαίρε των Μυροφόρων»).

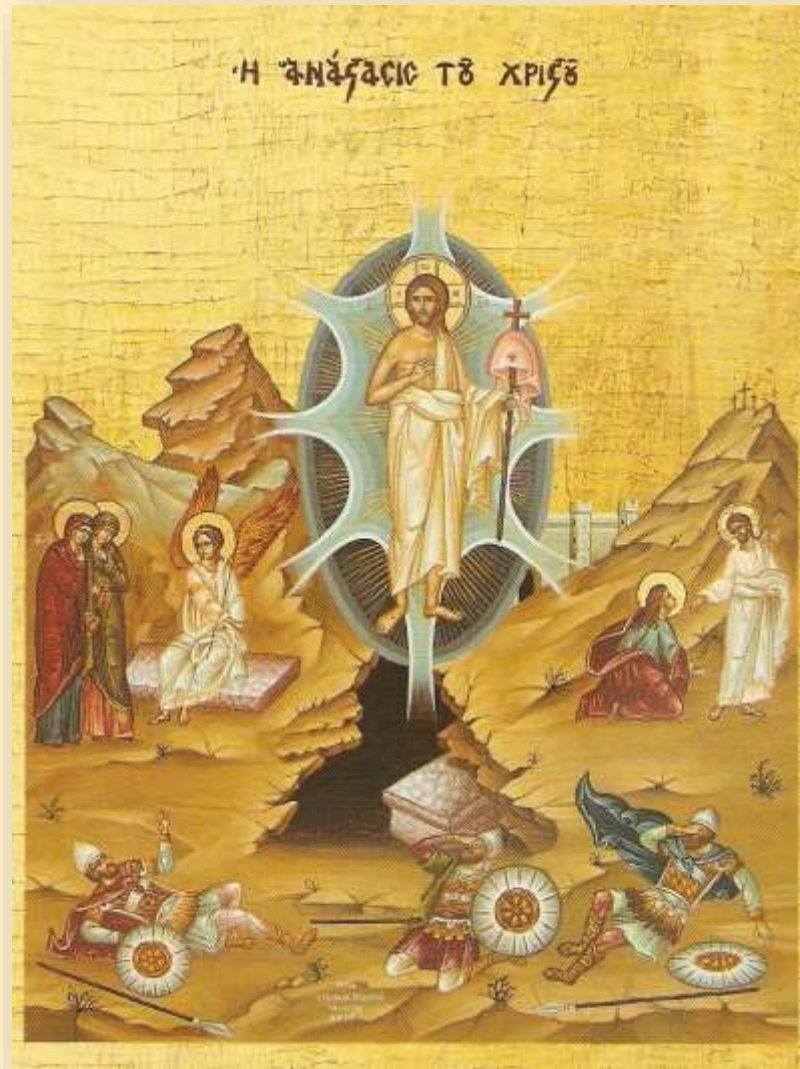
Οι Δύο Εικονογραφικές Παραστάσεις

- Τόσο τα Ευαγγέλια, όσο και η Παράδοση της Εκκλησίας, σιγούν για τη στιγμή της Ανάστασης και δελένε πως ο Χριστός αναστήθηκε.
- Συνεπώς, από τις δύο παραστάσεις:
- Η μία είναι *συμβολική παράσταση*. Απεικονίζει τη στιγμή που προηγήθηκε της θεόσωμης Ανάστασης του Χριστού – την Κάθοδο στον Άδη.
- Η άλλη τη στιγμή που ακολούθησε την Ανάσταση του Σώματος του Χριστού, την ιστορική επίσκεψη των Μυροφόρων στον Τάφο του Χριστού.

το «Χαίρε των Μυροφόρων»

Η Στιγμή της Αναστάσεως

- Εκτός από τους παραπάνω δύο τύπους της Αναστάσεως, συναντάμε και έναν *τρίτο*:
- Αυτόν που δείχνει το *Χριστό γυμνό, μ' ένα μανδύα ριγμένο, πάνω του να βγαίνει από τον Τάφο κρατώντας κόκκινη σημαία.*
- Η εικόνα αυτή δεν είναι ορθόδοξη, αλλά *δυτική.*

Η «εις Άδου Κάθοδος»

Τα «Κατώτατα της Γης»

- Στη βάση της εικόνας ανάμεσα σε απότομους βράχους, ανοίγεται μια σκοτεινή άβυσσος.
- Διακρίνουμε τις μαρμάρινες σαρκοφάγους, τις πύλες της κολάσεως με τις σκόρπιες κλειδαριές, καρφιά και κλείθρα, καθώς και τις μορφές του σατανά και του Άδη – θάνατος (πισθάγκωνα δεμένους).
- Είναι τα «κατώτατα της γης», «τα ταμεία του Άδου», όπου κατέβηκε ο Κύριος για να κηρύξει τη σωτηρία «τοις απ' αιώνος εκεί καθεύδουσι».

Ο Νικητής του Θανάτου, ο Χριστός

- Πάνω από το σπήλαιο, στο κέντρο της εικόνας, προβάλλει ο νικητής του θανάτου, ο Χριστός.
- Ο Χριστός βρίσκεται μέσα σε δόξα με λευκή, ολόφωτη ενδυμασία.
- Τα πρώτα λάφυρα της νίκης του Χριστού είναι:
- Ο Αδάμ που τον κρατάει από το χέρι, ενώ εκείνος γονατιστός τον κοιτάζει ευχαριστικά.
- Η Εύα με κατακόκκινο μαφόριο.

Ο Αδάμ και η Εύα

- Σε ορισμένες εικόνες ο Αδάμ και η Έυα παρουσιάζονται μαζί από την ίδια πλευρά.

Οι Δίκαιοι και ο Άβελ

- Πίσω από την Εύα βρίσκονται οι δίκαιοι, που περίμεναν με πίστη την έλευση του Λυτρωτή.
- Ανάμεσά τους ο Άβελ που πρώτος γεύτηκε τον θάνατο.

Οι Βασιλείς και οι Προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης

- Στην αριστερή πλευρά πίσω από τον Αδάμ εικονίζονται οι βασιλείς και οι προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης Σολομών, Δαβίδ, Μωυσής κ.ά.
- Όλοι αυτοί αναγνώρισαν το Λυτρωτή όταν κατέβηκε στον άδη και προετοίμασαν το κήρυγμά του, ώστε να βρει ανταπόκριση στις ψυχές των κεκοιμημένων.

Ο Ζωηφόρος Σταυρός

- Σε μερικές εικόνες η παράσταση του τροπαιούχου Κυρίου είναι πιο εκφραστική, γιατί σ' αυτές ο Κύριος κρατάει στο χέρι του το ζωηφόρο Σταυρό με τον οποίο καταργήθηκε η δύναμη και το κράτος του θανάτου.

Οι Άγγελοι

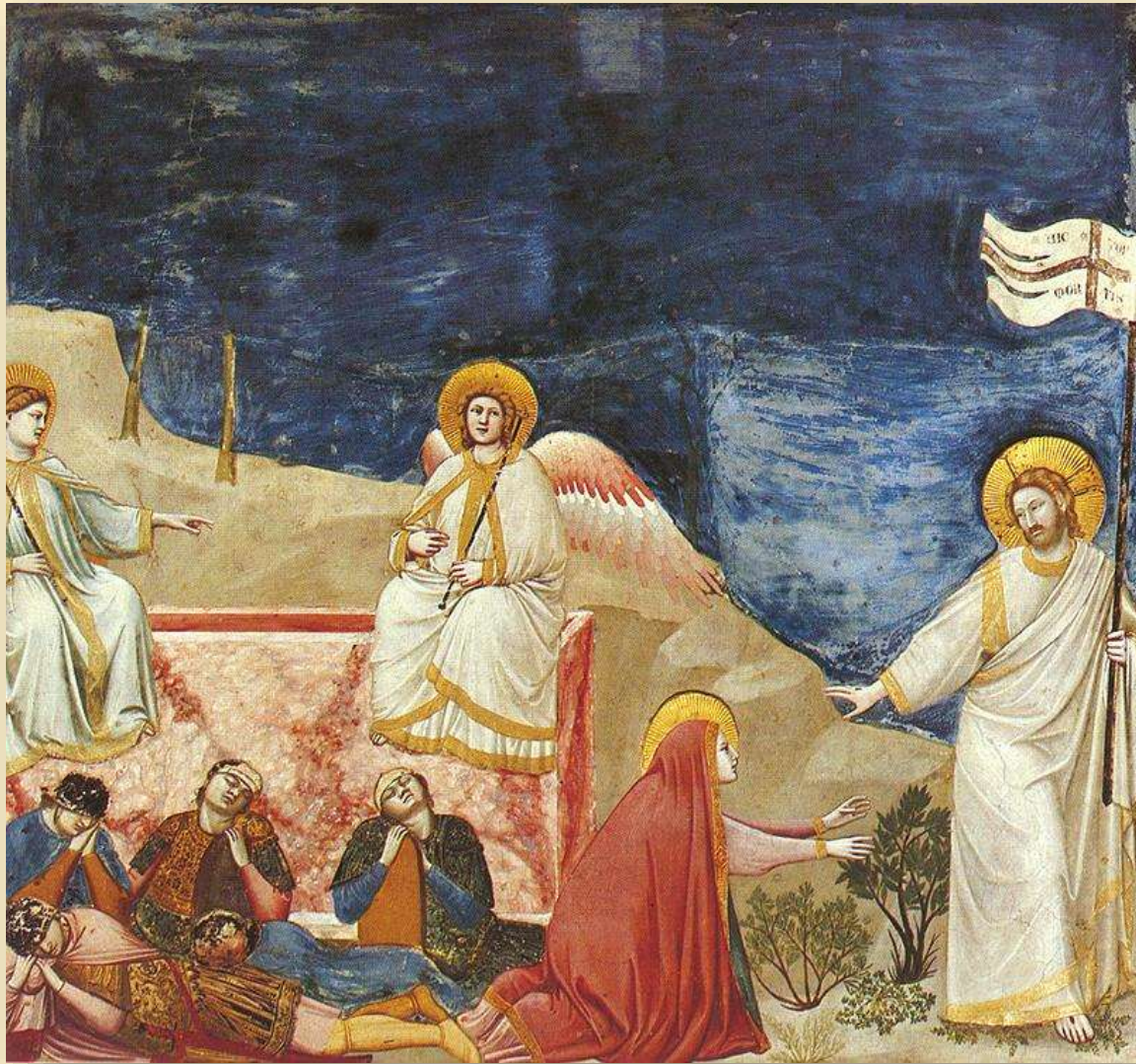
- Σε κάποιες εικόνες έχουμε στο επάνω μέρος δύο αγγέλους που κρατούν στα χέρια τους τα σύμβολα του Πάθους.

Κων/πολη, Μονή της Χώρας, αρχές 14ου αι.

Ά τύπος εικόνας

Giotto di
Bondone
1267-1337,
Cappella
Scrovegni a
Padova

Ἐ τύπος εικόνας

El Greco
1596-1600
Museo del
Prado,
Madrid

Έγγραφο εικόνας

Καλή
Ανάσταση!!

